
Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

İlköğretim Öğrencilerinde Yaşam Doyumu: Bazı Kişisel ve Ailesel Özelliklerin Rolü

Asım Çivitci

*Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi
acivitci@pau.edu.tr*

Özet. Bu araştırmanın amacı, ilköğretim II. kademe öğrencilerinin genel yaşam doyumları ve farklı alanlardaki (arkadaş, okul, aile, yaşanılan çevre ve benlik) yaşam doyumlarının, bazı kişisel ve ailesel özelliklerine (cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne ve baba eğitim düzeyi, algılanan anne ve baba tutumu, cep telefonuna sahip olma, harçlığını yeterli bulma, evde ayrı odaya sahip olma ve algılanan akademik başarı) göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırma grubunu, Denizli'deki üç ilköğretim okulunun II. kademesinde öğrenim gören 345 öğrenci oluşturmuştur. Veriler Çokboyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre, ilk ergenlik evresindeki ilköğretim öğrencilerinin bazı kişisel ve ailesel özelliklerinin en çok aile doyumunu ile ilişkili olduğu; bunu sırasıyla genel yaşam doyumunu, benlik, okul, arkadaş ve yaşanılan çevre doyumunun izlediği görülmektedir. Algılanan anne-baba tutumları, sınıf düzeyi ve algılanan akademik başarı, diğer bağımsız değişkenlere göre daha fazla sayıdaki yaşam doyumunu boyutuyla ilişkili bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşam doyumunu, ilköğretim II. kademe öğrencileri, sosyodemografik.

Abstract. The purpose of this study is to examine whether the junior high school students' global life satisfaction and satisfaction with specific domains of their lives (friends, school, family, living environment, and self)

were differed according to personal and familial characteristics (gender, grade level, number of siblings, parents' education level, perceived parental attitudes, having mobile phone, adequacy of pocket money, having a room at home, perceived academic achievement). The participants consisted of 345 students from three junior high schools in Denizli, Turkey. Data were collected by using the Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale and personal information form. Findings revealed that some personal and familial characteristics of junior high school students at early adolescence period are mostly related to family satisfaction. This is followed by global life satisfaction, self, school, friends, and living environment. Perceived family attitudes, class level and perceived academic achievement were found to be related to a higher number of life satisfaction dimensions compared to the other variables.

Key words: Life satisfaction, junior high school students, socio-demographic

---

GİRİŞ

Çocukların “mutlu” olması, şüphesiz bir toplumdaki hemen herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir konudur. Genç kuşakların “mutlu bir çocukluk” geçirmeleri, başta anne-babalar olmak üzere eğitimciler, ruh sağlığı alanındaki uzmanlar ve toplumun diğer pek çok kesimi için istenen bir durumdur. Çocuk ve ergenlerin yaşantılarından genellikle hoşnut ve mutlu olmalarının, hem duygusal ve sosyal gelişimleri açısından hem de ileriki yıllarda yaşamlarını kolaylaştırabilecek hazır bir “pozitif güce” sahip olmaları bakımından önem taşıdığı söylenebilir. Mutluluk terimi, pozitif psikoloji literatüründe genellikle öznel iyi oluş (subjective well-being) olarak adlandırılmaktadır (Diener, 2000). Bireyin kendi yaşamına ilişkin yaptığı bilişsel ve duyuşsal değerlendirmeleri yansıtan öznel iyi oluş kavramı, olumlu ve olumsuz duygulardan oluşan duyuşsal unsuru ve yaşam doyumu (life satisfaction) olarak bilinen bilişsel unsuru içermektedir. Yaşam doyumu, bireyin kendi yaşamından bütün olarak ya da aile, arkadaş, yaşanılan çevre gibi belirli yaşam alanları açısından hoşnut olup olmadığına ilişkin yaptığı genel bilişsel değerlendirmeler olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, öznel iyi oluş düzeyi yüksek olan bireylerde hem yaşam doyumu daha fazla olmakta hem de olumlu duygular olumsuz duygulara göre daha fazla yaşanmaktadır (Suldo & Huebner, 2006).

Literatürde yetişkinlerin yaşam doyumunu inceleyen pek çok çalışma olmakla birlikte, son yıllarda çocuk ve ergenlerin yaşam doyumlarını konu alan araştırmalarda da bir artış olduğu bildirilmektedir (Park, Huebner,

Laughlin & Gilman, 2004). Çocuk ve ergenlerin yaşam doyumlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi önemlidir. Çünkü, Gilman & Huebner'in (2006), 6.-12. sınıflarda öğrenim gören öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışma da göstermektedir ki, genel yaşam doyumunu yüksek olan ergenlerin kaygı ve depresyon düzeyleri daha düşük, benlik saygısı ve umut düzeyleri daha yüksektir. Aynı çalışmaya göre yaşam doyumunu yüksek olan ergenler akran ve ebeveynleriyle daha olumlu ilişkiler kurmakta, okula ve öğretmenlere yönelik daha olumlu tutumlar sergilemekte ve akademik olarak daha başarılı olmaktadır. Bir başka araştırma da (Suldo & Huebner, 2006) genel yaşam doyumunu yüksek olan ergenlerin, yaşam doyumunu düzeyi orta ve düşük olanlara göre duygusal, sosyal ve akademik öz-yeterliklerinin daha fazla olduğunu; anne-baba, öğretmen ve arkadaşlarından daha çok sosyal destek aldıklarını ve daha az duygusal ve davranışsal problemler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, ergenlerde yaşam doyumunun artması psikolojik ve sosyal gelişimleri açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerinin büyük ölçüde kazanıldığı ve hem erkek hem de kızların yetişkin fizyolojik özelliklerine ulaştıkları bir evre olan ilk ergenlik dönemi (yaklaşık 11-14 yaş arası) (Blyth & Traeger, 2001) yaşam doyumunu açısından dikkat çekici bir evredir. Yurtdışında yapılan bazı araştırmalar, ergenliğin ilk yıllarında genel yaşam doyumunun çocukluk dönemine göre düşüş gösterdiğini (Chang, Chang, Stewart & Au, 2003) ve ilk ergenlikte yaş arttıkça genel yaşam doyumunun azaldığını (Casas, Figuer, Gonzalez, Malo, Alsinet & Subarroca, 2007; Chipuer, Bramston ve Pretty, 2003; Goldbeck, Schmitz, Besier, Herschbach & Henrich, 2007) ortaya koymaktadır. Benzer biçimde, ilk ergenlikte yaş arttıkça aile doyumunun (Goldbeck & etc., 2007; Huebner, Valois, Paxton & Drane, 2005; Nickerson & Nagle, 2004) ve okul doyumunun (Huebner & etc., 2005) azaldığını gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Genel yaşam doyumunun (Huebner, 1994; Seligson, Huebner & Valois, 2003) ve arkadaş doyumunun (Goldbeck & etc., 2007) yaşa göre değişmediğini ortaya koyan bazı çalışmalara rastlanmakla birlikte, yapılan araştırmalar genel olarak ilk ergenlik döneminin yaşam doyumunu açısından daha dezavantajlı bir evre olduğu izlenimi vermektedir. Ülkemizde ise İzmir'e göç eden 12-15 yaşları arasındaki ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada (Gün & Bayraktar, 2008) genel yaşam doyumunun yaşa göre farklılaşmadığı bulunmuş; ilk ergenlik evresindeki öğrencilerin aile, arkadaş, okul vb. boyutlardaki yaşam doyumlarını yaş ya da sınıf düzeylerine göre inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, ülkemizde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yaşam doyumlarını aile, okul gibi farklı yaşantı alanları

açısından da inceleyecek ve yaşam doyumunda ilk ergenlik dönemine özgü değişimlerin olup olmadığını ortaya koyabilecek yeni araştırmalara gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda, ilk ergenlikteki yaşam doyumunu ve psikolojik değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda artış olduğu göze çarpmaktadır. Bu araştırmalarda, ilk ergenlikte yaşam doyumunun benlik saygısı, umut (Gilman & Huebner, 2006; Huebner & Gilman, 2006), sosyal öz-yeterlik, dışadönüklük (Fogle, Huebner & Laughlin, 2002), olumlu kişilerarası ilişkiler (Gilman & Huebner, 2006), kişisel uyum (Huebner & Gilman, 2006), akran bağlılığı (Nickerson & Nagle, 2004) gibi değişkenlerle pozitif ilişkili olduğu; sosyal stres, kaygı, depresyon (Gilman & Huebner, 2006), nevrotizm (Fogle & etc., 2002), dış denetim odağı, klinik uyumsuzluk (Huebner & Gilman, 2006) ve şiddet davranışları (Valois, Paxton, Zullig & Huebner, 2006) ile negatif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar ışığında, yaşam doyumunun ilk ergenlik döneminde dışadönüklük, nevrozizm gibi kişilik değişkenleri ve benlik saygısı, denetim odağı, kaygı, depresyon, sosyal stres gibi psikolojik özellikler açısından dikkate değer bir uyum göstergesi olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla, bu evrede yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi öğrencilerin psikolojik gelişimleri ve uyumları açısından önem taşımaktadır.

Çocuk ve ergenlerdeki yaşam doyumunun kültürel ve sosyal faktörlerle ilişkili olduğu, ancak bu konuda yapılan çalışmaların sayıca az olduğu rapor edilmektedir (Huebner, 2004). Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, anne-baba eğitimi, anne-baba tutumları, akademik başarı gibi sosyo-demografik bazı özellikleri, yaşam doyumunu ile ilişkili sosyo-kültürel faktörlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Sosyo-demografik değişkenlerin yaşam doyumunu ile ilişkisini ilk ergenlik yılları kapsamında ele alan yurtdışında yapılmış araştırmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu çalışmalarda en çok incelenen değişkenlerden birisi de cinsiyettir. Bazı araştırmaların cinsiyetle ilgili bulgularında, yaşam doyumunun okul (Huebner & etc., 2005; Nickerson & Nagle, 2004) ve arkadaş (Casas ve & etc., 2007; Huebner & etc., 2005) boyutlarında kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık gözlenirken; genel yaşam doyumunda (Casas & etc., 2007; Fogle & etc., 2002; Gilman & Huebner, 2006; Huebner, 1994; Huebner, Laughlin, Ash & Gilman, 1998; Seligson & etc., 2003) ve aile, okul, arkadaş, yaşanılan ortam ve benlik boyutlarında (Goldbeck & etc., 2007; Huebner & etc., 1998) cinsiyete göre farklılığın olmadığı araştırmalar da bulunmaktadır. Goldbeck & etc (2007) tarafından yapılan bir çalışmada ise erkeklerin genel yaşam doyumunu kızlardan yüksek bulunmuştur. Bir başka araştırmaya göre (Casas & etc., 2007) erkeklerdeki beden, güvenlik ve benlikle ilişkili doyum (birlikte)

kızlardan daha yüksektir. Ülkemizde ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada, kızlarda genel yaşam doyumu erkeklere göre daha yüksek bulunurken (Köker, 1991), bir başka çalışmada (Gün & Bayraktar, 2008) genel yaşam doyumu cinsiyete göre farklılaşmamıştır. Birbiriyle yeterince uyumlu olmayan bu sonuçlar, gerek genel yaşam doyumunda gerekse yaşam doyumu boyutlarında cinsiyet etkisinin farklı toplumlara ya da araştırma grubunun niteliğine göre değişebildiğini düşündürmektedir.

Cinsiyetin yanı sıra, yaşam doyumunun sınıf düzeyi, ebeveyn ilişkileri, anne-baba tutumları, akademik başarı gibi diğer bazı kişisel ve sosyal değişkenlerle olan ilişkisini ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır. Yaşam doyumu ve sınıf düzeyi ilişkisini inceleyen bazı çalışmalar, genel yaşam doyumunun ilköğretim ikinci kademedeki sınıf düzeyine göre değişmediğini (Gilman & Huebner, 2006; Gilman, Huebner & Laughlin, 2000; Huebner, 1994), aile doyumu ve okul doyumunun 6. sınıf öğrencilerinde 8. sınıflardan daha yüksek olduğunu (Huebner & etc., 2005) göstermektedir. İlk ergenlikteki yaşam doyumunu ailesel değişkenlere göre inceleyen bazı çalışmalarda da yaşam doyumunun ebeveyn bağlılığı (Nickerson & Nagle, 2004), ebeveynle olumlu ilişkiler (Chang & etc., 2003; Gilman & Huebner, 2006), olumlu anne-baba tutumları (Suldo & Huebner, 2004) gibi değişkenlerle ilişkili olduğu ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe yaşam doyumunun arttığı (Huebner & etc., 2005; Seligson & etc., 2003) saptanmıştır. Yaşam doyumunun anne-baba eğitim durumu ve akademik başarı ile olan ilişkisini ilk ergenlik dönemine özgü inceleyen bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte, çocuk ve ergenlerde akademik başarı yükseldikçe genel yaşam doyumunun (Chang & etc., 2003; Gilman & Huebner, 2006; Gilman, Dooley & Florell, 2006) ve okul doyumunun (Huebner & Gilman, 2006) arttığını ve 15-19 yaşları arasındaki ergenlerde babanın eğitim durumunun genel yaşam doyumunu yordamadığını (Ben-Zur, 2003) ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Görüldüğü gibi, ergenliğin ilk yıllarında yaşam doyumu ile ebeveynle ilişkiler, anne-baba tutumları, sosyo-ekonomik düzey gibi ailesel değişkenler arasında beklenen yönde ilişkiler elde edilirken; cinsiyet, sınıf gibi değişkenlerde birbiriyle tutarlı olmayan bulgulara daha fazla rastlanmaktadır. Ayrıca, söz konusu araştırmaların daha çok genel yaşam doyumuna odaklandıkları ve ergenlerin farklı yaşam alanlarındaki hoşnutluklarını inceleyen çalışmaların göreceli olarak daha az olduğu gözle çarpılmaktadır.

Bu araştırmada, ilk ergenlik evresinde bulunan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beş farklı boyuttaki (arkadaş, okul, yaşanılan çevre, aile ve benlik) yaşam doyumlarının cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, anne-babanın eğitim düzeyi, algılanan anne-baba tutumu, algılanan ders başarısı, cep

telefonunun ve evde ayrı odasının olup olmaması ve harçlığını yeterli bulup bulmama değişkenlerine göre değişip değişmediği sorularına yanıt aranmıştır. Ülkemizde bu yaş grubundaki öğrencilerin farklı alanlardaki yaşam doyumlarını sosyo-demografik değişkenlere göre inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca, ergen yaşam doyumunu kardeş sayısı, kendine ait cep telefonunun ve evde ayrı odasının olup olmaması ve verilen harçlığı yeterli bulup bulmama açısından ele alan başka çalışmalar rapor edilmemiştir. İlköğretim öğrencileri (5.-8. sınıf arası) üzerinde yapılan ve kardeş sayısı dört ve üzeri olan öğrencilerin benlik sayısının daha düşük (Çetinkaya, Arslan, Nur, Özdemir, Demir & Sümer, 2006) ve depresyon düzeylerinin daha yüksek (Çelik, Koç & Tutkun, 2005) olduğunu ortaya koyan bazı araştırmalar, ilk ergenlik yıllarında kardeş sayısının öğrencilerin yaşam doyumlarında bir rol oynayabileceğini düşündürmektedir. İlköğretim 8. sınıflarda kendine ait cep telefonu olan öğrencilerin oranının %94 olduğunu gösteren bir çalışma (Altundağ, Altunöz, Aydın, & Tiryaki, 2006), cep telefonunun ilköğretim öğrencilerinde ne kadar yaygın ve popüler bir iletişim aracı olduğunu göstermesi açısından dikkat çekicidir. Aynı çalışmada, telefon ile konuşma ve mesajlaşmanın bedensel ve ruhsal iyilik halini, olumlu arkadaş ilişkilerini ve toplam yaşam kalite düzeyini arttırdığı bildirilmektedir. Yaşları 10-16 arasında değişen öğrenciler üzerinde yapılan bir çalışmada da (Pain, Grundy, Sally- Gill, Towner, Sparks & Hughes, 2005), cep telefonu olan ergenler olmayanlara göre kendilerini daha güvende hissetmekte ve risk alma davranışları artmaktadır. Bu sonuçlar, ergenlerde cep telefonuna sahip olma ile farklı boyutlardaki yaşam doyumları arasında da bir ilişkinin var olabileceğini akla getirmektedir. Öte yandan, 10-15 yaş grubundaki harçlık almayan öğrencilerde depresyon görülme sıklığının arttığını (Arslantaş, Ünsal, Metintaş, Tözün & Toker, 2007) ve annelerin 12 yaş ve üzeri çocukları ile yaşadıkları anlaşmazlık konularından birisinin harçlık miktarı ve kullanımı olduğunu (Çopur, Erkal & Şafak, 2007) gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Öğrencilerin okul, aile, arkadaş vb. boyutlardaki yaşam doyumlarının, aldıkları harçlığı yeterli görüp görmemeleriyle de ilişkili olabileceği düşünülerek bu çalışmada “harçlık” değişkeni incelenmeye değer bulunmuştur. Lise öğrencilerinin konut koşulları ve konutun gencin gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen bir çalışmada (Arpacı & Ersoy, 2003), evde kendine ait odası olan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%85.2) “odalarında mutlu ve odalarından memnun” olduklarını belirtmişlerdir. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kendilerine ait bir odalarının olup olmamasının genel yaşam doyumunu ve diğer boyutlar ile nasıl bir bağıntısının olabileceği de, bu çalışmada ele alınan sorulardan birisi olmuştur.

Bu araştırmanın ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yaşam doyumlarını etkileyebilen kişisel ve sosyal faktörlerin anlaşılmasına ve yaşam doyumlarını artırma yönünde özellikle okul ve aile ortamında alınabilecek tedbirlere ışık tutması umulmaktadır. Literatürde ergenlerdeki genel yaşam doyumunu inceleyen çalışmalarda artış olmakla birlikte genel yaşam doyumunun belirli yaşam alanları ile ilgili sınırlı bilgiler sunduğu ve aile, arkadaş, okul gibi yaşam doyumunu boyutlarına odaklı çalışmaların göreceli olarak daha az olduğu belirtilmektedir (Gilman & etc., 2007; Huebner, Drane & Valois, 2000). Türk ergenler üzerinde yapılan araştırmalarda da (Gün & Bayraktar, 2008; Köker, 1991) yaşam doyumunun genel boyutuyla incelendiği ve ergenlerin aile, arkadaş, okul gibi farklı yaşam alanlarını ele alan çalışmaların ise oldukça yeni ve sayıca az olduğu görülmektedir. Yaşam doyumunu çok boyutlu bir bakışla ele alan bu çalışmanın, ilk ergenlik dönemindeki ilköğretim öğrencilerinin farklı yaşam alanlarındaki doyumlarının daha ayrıntılı değerlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma grubu

Bu çalışma, Denizli İl merkezindeki üç ilköğretim okulunun (Kınıklı Basma Boya İlköğretim Okulu, Emsan Doğan Demircioğlu İlköğretim Okulu, Raşit Özkardeş İlköğretim Okulu) 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 345 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilerin 169'u kız ve 176'sı erkektir. Araştırmaya katılan 11-15 yaş grubundaki deneklerin %95'i 12-14 yaşları arasındadır. Yaş ortalaması ise 12.90'dır. Araştırmada sosyo-ekonomik düzeye ilişkin bir değişken incelenmemekle birlikte, seçkisiz olarak seçilen okulların alt, üst ve orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen öğrencileri yansıtılabileceği düşünülmüştür. Bilgi formunda bu yönde sorulara yer verilmemiştir, ancak her üç okuldaki öğrencilerin genellikle orta sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerden geldikleri söylenebilir.

Veri toplama araçları

Çokboyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği: Öğrencilerin yaşam doyumunu, Huebner (1994) tarafından ergenlerin beş farklı alandaki (arkadaş, okul, yaşanılan çevre, aile ve benlik) yaşam doyumlarını ölçmek üzere geliştirilen ve Çivitci (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Çokboyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (ÇÖYDÖ) kullanılarak ölçülmüştür. Ölçek dörtlü Likert tipi derecelendirmeye dayalıdır ve ölçeğin alt boyutları ile bütününden alınan puanlar arttıkça deneklerin yaşam doyumları da artmaktadır.

ÇÖYDÖ'nün Türkçe formu faktör analizi ile elde edilen beş boyutta yer alan dokuzu olumsuz toplam 36 maddeden oluşmaktadır. ÇÖYDÖ Türkçe formunun uyum geçerliği çalışmasında tüm boyutlarda Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği ile anlamlı korelasyonlar ($r = -.30$ ve $r = -.59$ arasında) elde edilmiştir. Ölçeğin alt boyutları ve toplam puanı için hesaplanan test-tekrar test ($r = .70$ ve $r = .86$ arasında) ve iç tutarlık ($r = .70$ ve $r = .85$ arasında) katsayıları ÇÖYDÖ Türkçe formunun güvenilir bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ölçeğin beş farklı boyutu için şu örnek maddeler verilebilir: “Arkadaşlarım bana karşı sevecen ve cana yakındırlar” (Arkadaş); “Okula gitmeyi dört gözle beklerim” (Okul); “Mahallemizi/semtimizi severim” (Yaşanılan çevre); “Anne-babamla zaman geçirmeyi severim” (Aile); “İyi yapabildiğim birçok şey var” (Benlik).

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda öğrencinin cinsiyeti, sınıfı, kardeş sayısı, anne ve babasının eğitim düzeyi, anne ve babasına ilişkin (ayrı ayrı) algıladığı çocuk yetiştirme tutumları, kendisine ait bir cep telefonunun olup olmadığı, evde kendisine ait bir odasının bulunup bulunmadığı, kendisine verilen harçlığı yeterli bulup bulmadığı ve akademik başarısını nasıl algıladığına ilişkin seçeneklere yer verilmiştir.

Verilerin analizi

Öğrencilerin arkadaş, okul, yaşanılan çevre, aile ve benlik boyutlarındaki yaşam doyumlarının cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, anne-babanın eğitim düzeyi, algılanan anne-baba tutumu, cep telefonu ve evde odasının olup olmaması, alınan harçlığı yeterli bulup bulmaması ve algılanan ders başarısı değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve ikiden fazla olan gruplarda farkın kaynağına Tukey HSD testi ile bakılmıştır. Analizlerde varyansların homojenliği de test edilmiş ve varyansların homojen olmadığı durumlarda parametrik olmayan Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi için hata payı en az 0.05 alınmış; ayrıca $p < 0.01$ ve $p < 0.001$ anlamlılık düzeyleri de gösterilmiştir.

Verilerin toplanması

Araştırma grubunda yer alan öğrencilere veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı izin alınmıştır. Araştırma verilerinin toplanması işlemi 2006 yılı Nisan ve Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları, Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans programının son sınıfında öğrenim gören ve uygulama (staj) yapmak üzere okullarda bulunan dört psikolojik danışman adayı tarafından sınıf ortamında ve yaklaşık bir ders saatinde uygulanmıştır. Uygulamalar okul

rehber öğretmenleri ve ders öğretmenlerinin gözetiminde yapılmıştır. Öğrencilere, yaşantılarından ne ölçüde memnun olduklarını belirlemeye yönelik bir araştırma yapılacağı ve verdikleri yanıtların araştırma kapsamı dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. Öğrenciler ölçekleri yanıtlamaya başlamadan önce formları nasıl dolduracakları hakkında kısaca bilgilendirilmiştir. Uygulama sırasında ölçek maddelerini doğru ve içten yanıtlamadığı belirlenen öğrencilerin verileri araştırma dışında bırakılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaşam doyumunun arkadaş, okul, yaşanılan çevre, aile, benlik ve genel boyutlarında elde ettikleri puanların cinsiyet, sınıf, kardeş sayısı, anne-babanın eğitim düzeyi, algılanan anne-baba tutumu, cep telefonu ve evde odasının olup olmaması, alınan harçlığı yeterli bulup bulmama ve algılanan ders başarısı değişkenlerine göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir. Öğrencilerin yaşam doyumu boyutlarından elde ettikleri puanların yukarıda belirtilen bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve varyansların homojen olmadığı durumlarda kullanılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları da Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Yaşam Doyumu Boyutlarından Elde Ettikleri Puanların Bazı Kişisel ve Sosyal Özelliklerine Göre Dağılımı

Değişkenler		Yaşam Doyumu Boyutları												
		n	Arkadaş		Okul		Çevre		Aile		Benlik		Genel	
			$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss	$\bar{X}$	Ss
Cinsiyet	Kız	169	27,45	4,24	24,89	4,48	22,16	4,25	23,69	4,04	19,23	3,30	117,44	14,05
	Erkek	176	26,94	3,86	23,76	4,74	22,10	4,06	23,57	3,74	19,74	2,87	116,13	13,49
Sınıf	6	163	27,39	3,83	25,68	3,89	22,30	4,01	24,19	3,65	19,65	3,21	119,23	12,62
	7	116	27,34	3,93	23,67	4,74	22,76	3,91	23,75	3,95	19,87	2,72	117,42	13,50
	8	66	26,42	4,72	22,06	5,09	20,60	4,56	22,04	3,96	18,43	3,24	109,57	14,67
Kardeş sayısı	Tek Çocuk	30	26,70	3,60	25,80	4,15	21,60	3,73	24,23	3,38	19,76	2,51	118,10	11,71
	İki kardeş	217	27,47	4,03	24,39	4,44	22,18	4,07	23,96	3,77	19,46	3,24	117,48	13,66
	Üç kardeş	83	26,71	4,20	23,75	5,13	22,13	4,54	22,95	4,06	19,54	3,13	115,09	14,60
	Dört ve üzeri	14	26,50	4,51	23,28	5,42	22,64	4,23	21,00	4,40	18,92	1,54	112,35	14,40

A. Çivitci / Eğitim Fakültesi Dergisi XXII (1), 2009, 29-52

Anne eğitim düzeyi	İlkokul	120	27,20	3,86	24,31	4,57	22,13	4,36	22,91	3,89	19,54	3,13	116,11	13,82
	Ortaokul	61	27,34	4,37	24,67	4,48	21,81	4,32	23,93	4,12	19,27	3,23	117,04	14,83
	Lise	104	26,97	4,18	24,22	4,82	21,95	3,97	23,65	3,93	19,21	3,19	116,00	13,38
	Üniversite	58	27,43	3,96	24,10	4,78	22,79	3,87	24,65	3,31	20,15	2,72	119,13	13,44
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	70	26,83	4,21	24,21	4,91	21,77	4,53	22,57	4,50	19,87	2,94	115,24	15,08
	Ortaokul	72	27,45	3,98	24,50	4,81	21,98	3,96	23,44	4,01	19,70	3,38	117,09	14,49
	Lise	87	27,09	3,77	24,51	4,37	22,11	4,34	23,85	3,42	19,04	3,06	116,62	12,06
	Üniversite	111	27,41	4,19	24,08	4,59	22,60	3,78	24,36	3,58	19,63	2,96	118,09	13,55
Anne tutumu	Demokratik	278	27,47	3,92	24,80	4,44	22,55	4,04	24,48	3,19	19,68	3,12	119,00	12,73
	İlgisiz	16	25,50	4,99	20,00	4,76	18,56	4,30	19,06	4,53	17,31	2,98	100,43	12,80
	Baskıcı-otoriter	48	26,04	4,27	22,72	4,79	20,77	3,97	20,04	4,30	19,02	2,74	108,60	13,45
Baba tutumu	Demokratik	286	27,41	4,022	24,49	4,74	22,41	4,05	24,30	3,52	19,68	3,14	118,30	13,58
	İlgisiz	25	24,52	4,55	23,16	3,44	20,00	3,66	19,28	4,09	18,32	2,67	105,28	11,47
	Baskıcı-otoriter	34	27,29	3,23	23,67	4,51	21,38	4,84	21,20	3,69	18,79	2,84	112,35	12,05
Cep telefonu	Var	221	27,71	4,06	24,29	4,86	22,26	4,10	23,88	3,84	19,85	3,06	118,01	14,04
	Yok	122	26,31	3,89	24,39	4,24	21,96	4,23	23,29	3,89	18,92	3,05	114,89	12,86
Verilen harçlık	Yeterli	298	27,39	3,84	24,49	4,44	22,23	4,11	23,96	3,63	19,62	3,07	117,71	13,01
	Yeterli değil	45	26,02	5,12	22,95	5,66	21,57	4,45	21,64	4,74	18,68	3,22	110,88	17,06
Evde odası	Var	209	27,29	4,17	24,55	4,60	22,38	3,97	24,03	3,90	19,93	3,07	118,20	14,09
	Yok	134	27,10	3,87	23,88	4,70	21,78	4,42	23,08	3,75	18,84	3,05	114,69	13,04
Akademik başarıları	Oldukça başarılı	90	27,64	4,13	24,87	5,06	22,53	3,78	25,25	3,00	20,62	2,79	120,93	13,59
	Kısmen başarılı	228	27,21	3,88	24,36	4,29	22,12	4,12	23,08	4,02	19,30	3,00	116,10	12,97
	Başarısız	25	25,48	5,00	21,76	5,56	20,80	5,43	22,68	3,95	17,08	3,36	107,80	16,36

Tablo 2. Öğrencilerin Yaşam Doyumu Boyutlarından Elde Ettikleri Puanların Bazı Kişisel ve Sosyal Özelliklerine Göre Değişimini Gösteren ANOVA ve Kruskal-Wallis H Sonuçları

Değişkenler	Yaşam Doyumu Boyutları					
	Arkadaş	Okul	Çevre	Aile	Benlik	Genel
<i>Cinsiyet</i>	F(1, 343)= 1.37	F(1, 343)= 5.18*	F(1, 343)= 0.02	F(1, 343)= 0.09	F(1, 343)= 2.32	F(1, 343)= 0.79
<i>Sınıf</i>	F(2, 342)= 1.48	$\chi^2(2)$ = 27.20***	F(2, 342)= 6.14**	F(2, 342)= 7.51**	F(2, 342)= 5.03**	F(2, 342)= 12.53***
<i>Kardeş sayısı</i>	F(3, 340)= 1.03	F(3, 340)= 1.67	F(3, 340)= 0.24	F(3, 340)= 3.85**	F(3, 340)= 0.24	F(3, 340)= 1.17
<i>Anne eğitim düzeyi</i>	F(3, 339)= 0.20	F(3, 339)= 0.17	F(3, 339)= 0.66	F(3, 339)= 2.86*	F(3, 339)= 0.77	F(3, 339)= 0.77
<i>Baba eğitim düzeyi</i>	F(3, 336)= 0.43	F(3, 336)= 0.20	F(3, 336)= 0.67	$\chi^2(3)$ = 7.92*	F(3, 336)= 1.12	F(3, 336)= 0.63
<i>Algılanan Anne Tutumu</i>	F(2, 339)= 4.06*	F(2, 339)= 11.91***	F(2, 339)= 10.48***	$\chi^2(2)$ = 58.31***	F(2, 339)= 5.13**	F(2, 339)= 26.85***
<i>Algılanan Baba Tutumu</i>	F(2, 342)= 6.04**	F(2, 342)= 1.30	F(2, 342)= 4.59*	F(2, 342)= 31.21***	F(2, 342)= 3.22*	F(2, 342)= 13.10***
<i>Cep Telefonunun Olması</i>	F(1, 341)= 9.71**	F(1, 341)= 0.04	F(1, 341)= 0.41	F(1, 341)= 1.82	F(1, 341)= 7.17**	F(1, 341)= 4.11*
<i>Verilen Harçlığın Yeterli Bulunması</i>	$\chi^2(1)$ = 2.02	$\chi^2(1)$ = 2.30	F(1, 341)= 0.97	$\chi^2(1)$ = 9.97**	F(1, 341)= 3.56	F(1, 341)= 9.84**
<i>Eyde Ayrı Odasının Olması</i>	F(1, 341)= 0.17	F(1, 341)= 1.74	F(1, 341)= 1.69	F(1, 341)= 5.04*	F(1, 341)= 10.31***	F(1, 341)= 5.37*
<i>Algılanan Akademik Başarı</i>	F(2, 340)= 2.81	F(2, 340)= 4.53*	F(2, 340)= 1.70	$\chi^2(2)$ = 24.14***	F(2, 340)= 15.12***	F(2, 340)= 10.22***

* p< .05, ** p< .01, *** p< .001

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin *cinsiyetlerine* göre yaşam doyumu-
nun sadece *okul* boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur [F(3, 343)=5.18,
p<.05]. Ortalamalara bakıldığında bu farkın kız öğrenciler lehine olduğu
görülmektedir (Bkz. Tablo 1).

Sınıf düzeylerine göre öğrencilerin *yaşanılan çevre* [F(2, 342)=6.14, p<.01], *aile* [F(2, 342)=7.51, p<.01], *benlik* [F(2, 342)=5.03, p<.01] ve *genel* [F(2, 342)=12.53, p<.001] doyumlarında anlamlı farklılık olduğu gözlenirken; arkadaş boyutunda anlamlı bir fark bulunmamıştır. Farkın kaynağını gösteren Tukey testi sonuçlarına göre, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin çevre, aile, benlik ve genel doyumunu 8. sınıf öğrencilerinden daha yüksektir. Okul boyutunda ise varyanslar homojen olmadığı için parametrik olmayan Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Test sonucuna göre, öğrencilerin *okul doyumunu* sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$\chi^2(2)=27.20$, p<.001]. Grupların sıra ortalamalarına bakıldığında, okul doyumunun en fazla 6. sınıf öğrencilerinde olduğu, bunu sırasıyla 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin izlediği görülmüştür.

Kardeş sayısı [F(3, 340)=3.85, p<.01], *annenin eğitim düzeyi* [F(3, 340)=3.85, p<.01] ve *babanın eğitim düzeyi* [$\chi^2(3)=7.92$, p<.05] sadece *aile* doyumunda anlamlı bir fark oluşturmuş, diğer boyutlarda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Tukey testi sonuçlarına göre, tek çocuk olan ve bir kardeşe sahip olan öğrencilerdeki aile doyumunu dört ve daha fazla kardeşi olan öğrencilere göre daha fazladır. Annenin eğitim düzeyi açısından annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin aile doyumunu annesi ilkökul mezunu olanlardan daha yüksektir. Aile doyumunun babanın eğitim düzeyine göre farklılaşmasını gösteren Kruskal-Wallis H testi sonuçlarına göre, aile doyumunu babası üniversite mezunu olanlarda en fazla bulunurken, babası ilkökul mezunu olanlarda ise en düşüktür.

Algılanan anne tutumuna göre yaşam doyumunun *arkadaş* [F(2, 339)=4.06, p<.05], *okul* [F(2, 339)=11.91, p<.001], *yaşanılan çevre* [F(2, 339)=10.48, p<.001], *aile* [$\chi^2(2)=58.31$, p<.001], *benlik* [F(2, 339)=5.13, p<.01] ve *genel* [F(2, 339)=26.85, p<.001] boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Tukey testi sonuçları annelerinin tutumlarını “anlayışlı-demokratik” olarak algılayan öğrencilerin okul, yaşanılan çevre, benlik ve genel doyumlarının annelerinin tutumlarını “ilgisiz” ve “baskıcı-otoriter” olarak algılayanlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Annelerinin tutumlarını “anlayışlı-demokratik” olarak algılayan öğrencilerdeki arkadaş doyumunu ise annelerinin tutumlarını “baskıcı-otoriter” olarak algılayanlara göre daha fazladır. Kruskal-Wallis H testi sonuçları da, annelerinin tutumunu “anlayışlı-demokratik” olarak algılayanlarda aile doyumunun en yüksek olduğunu, bunu sırasıyla annelerini “ilgisiz” ve “baskıcı-otoriter” olarak algılayanların izlediğini ortaya koymaktadır.

Algılanan baba tutumuna göre öğrencilerin *arkadaş* [F(2, 342)=6.04, p<.01], *yaşanılan çevre* [F(2, 342)=4.59, p<.05], *aile* [F(2, 342)=31.21, p<.001], *benlik* [F(2, 342)=3.22, p<.05] ve *genel* [F(2, 342)=13.10, p<.001]

doyumları farklılaşırken, okul doyumunda anlamlı bir değişim gözlenmemiştir. Tukey testine bakıldığında, babalarının tutumlarını “anlayışlı-demokratik” olarak algılayan öğrencilerin arkadaş, yaşanılan çevre ve benlik doyumlarının babalarının tutumlarını “ilgisiz” olarak algılayanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Babalarının tutumlarını “anlayışlı-demokratik” olarak algılayan öğrencilerdeki genel doyum ve aile doyumunu ise babalarının tutumlarını “ilgisiz” ve “baskıcı-otoriter” olarak algılayanlara göre daha fazladır.

Öğrencilerin kendilerine ait bir *cep telefonun* olup olmaması *arkadaş* [F(1, 341)=9.71, p<.01], *benlik* [F(1, 341)=7.17, p<.01] ve *genel* [F(1, 341)=10.22, p<.001] doyumlarında farklılığa yol açarken okul, yaşanılan çevre ve aile doyumlarında anlamlı bir değişim oluşturmamıştır. Ortalamalara bakıldığında cep telefonu olan öğrencilerin arkadaş, benlik ve genel doyumlarının cep telefonu olmayanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 1).

Anne-babaları tarafından verilen *harçlığı* yeterli bulup bulmamaları açısından öğrencilerin *aile* [$\chi^2(1)=9.97$, p<.01] ve *genel* [F(1, 341)=9.84, p<.01] doyumlarında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farklılığın da harçlığını yeterli bulan öğrencilerin lehine olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 1).

Öğrencilerin *aile* [F(1, 341)=5.04, p<.05], *benlik* [F(1, 341)=10.31, p<.001] ve *genel* [F(1, 341)=5.37, p<.05] doyumları evde kendilerine ait *odanın* olup olmamasına göre farklılaşırken; arkadaş, yaşanılan çevre ve okul doyumlarında anlamlı bir değişim gözlenmemiştir. Ortalamalar, evde kendisine ait odası olan öğrencilerin aile, benlik ve genel doyumlarının odası olmayanlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir (Bkz. Tablo 1).

Algıladıkları akademik başarıya göre öğrencilerin *okul* [F(2, 340)=4.53, p<.05], *aile* [$\chi^2(2)=24.14$, p<.001], *benlik* [F(2, 340)=15.12, p<.001] ve *genel* [F(2, 340)=10.22, p<.001] doyumlarında farklılık gözlenmiş, yaşanılan çevre ve arkadaş doyumunda ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Tukey testi sonuçlarına göre, kendisini “oldukça başarılı” olarak algılayan öğrencilerin okul, benlik ve genel doyumları; kendisini “kısmen başarılı” olarak algılayan öğrencilerin de benlik ve genel doyumları kendisini “başarısız” olarak algılayanlara göre daha fazladır. Kruskal-Wallis H testi sonuçları da, kendisini “oldukça başarılı” olarak algılayan öğrencilerdeki aile doyumunun en fazla olduğunu, bunu sırasıyla kendisini “kısmen başarılı” ve “başarısız” olarak algılayanların izlediğini ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA

Araştırmanın cinsiyetle ilgili bulguları kız öğrencilerin okul doyumunun erkeklerden daha fazla olduğu gösterirken; diğer boyutlarda ve genel yaşam doyumunda cinsiyete göre farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar, ilk ergenlikte okul doyumunun kız öğrencilerde daha fazla olduğunu gösteren (Huebner & etc., 2005; Nickerson ve Nagle, 2004) ve aile, arkadaş, yaşanılan ortam, benlik (Goldbeck & etc., 2007; Huebner & etc., 1998) ve genel doyumda (Casas & etc., 2007; Fogle & etc., 2002; Gilman & Huebner, 2006; Huebner, 1994; Gün & Bayraktar, 2008; Huebner & etc., 1998; Seligson & etc., 2003) cinsiyete göre fark olmadığını ortaya koyan araştırmalarla uyumludur. Ergenler üzerinde yapılan bazı çalışmalara göre, akademik başarı (Huebner & Gilman, 2006) ve akademik öz-yeterlik (Huebner & McCullough, 2000) yükseldikçe okul doyumunu artmaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde yapılan bazı araştırmalarda, kız öğrencilerin fen bilgisi dersine karşı erkeklerden daha olumlu bir tutuma sahip oldukları (Yaman & Öner, 2006) ve okuduğunu anlama stratejilerini erkeklerden daha fazla kullandıkları (Güngör, 2005) gözlenmiştir. Kız öğrencilerin okulda akademik olarak başarılı olmalarını sağlayabilecek bazı özelliklere daha fazla sahip olmaları, okul yaşantılarından erkeklere göre daha çok doyum elde etmelerinde bir etmen olarak düşünülebilir. Ayrıca, ilköğretim 4.-8. sınıf (Yurtal & Cansever, 2007) ve lise hazırlık sınıfı (Sabuncuoğlu, Ekinci, Bahadır, Akyuva, Altınöz & Berkem, 2006) öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda, erkek öğrencilerin okulda zorba davranışlara kızlardan daha fazla maruz kaldıkları görülmüştür. Okul ortamında rahatsız edici davranışlarla daha az karşılaşan kız öğrencilerde okul doyumunun erkeklere göre daha fazla olması beklenebilir.

Sınıf düzeyine göre yaşam doyumunun sadece arkadaş boyutunda anlamlı bir fark bulunmamış; diğer boyutlarda ve genel yaşam doyumunda anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Bulgular, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okul, yaşanılan çevre, aile, benlik ve genel doyum düzeylerinin 8. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, genel yaşam doyumunun ilköğretim ikinci kademe sınıf düzeyine göre değişmediğini (Gilman & Huebner, 2006; Gilman & etc., 2000; Huebner, 1994), aile doyumunu ve okul doyumunun 6. sınıf öğrencilerinde 8. sınıflardan daha yüksek olduğunu (Huebner & etc., 2005) ortaya koyan çalışmalarla kısmen tutarlıdır. Çelik ve arkadaşları (2005) yaptıkları çalışmada 8. sınıf öğrencilerinde depresyon düzeyinin 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Sekizinci sınıf öğrencilerinin gerek farklı alanlardaki yaşam doyumları gerekse depresyon eğilimleri açısından daha dezavantajlı oldukları göz önüne alındığında, 8. sınıfın, öğrencilerin gelecek

yaşamları için önemli olan “bir üst eğitim kurumuna yönelme-yönlendirme” sınıfı ve OKS olarak bilinen Orta Öğretim Kurumu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı’na hazırlanma aşamasını kapsayan bir geçiş sınıfı olmasının bu dezavantajlılıkta bir etmen olabileceği düşünülebilir. Kılıç-Çakmak, Erkan-Akgün, Karadeniz, Büyüköztürk & Demirel (2008) yaptıkları bir çalışmada, 8. sınıf öğrencilerinde içsel güdülenmenin, derslerle ilgili öğrenme görevlerine verilen değer ve öz yeterlik algısının 6. sınıflardan daha düşük olduğunu bulmuşlardır. Bu evrede öğrencilerin OKS’yi kazanma yönündeki beklentilerine karşın; güdülenme, öz yeterlik gibi sınava hazırlanmada önemli sayılabilecek bazı özelliklere daha az sahip olmaları da yaşam doyumlarının daha az olmasında bir rol oynuyor olabilir.

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre, kardeş sayısı açısından sadece aile doyumunda anlamlı değişimler gözlenmiş, diğer boyutlarda ve genel yaşam doyumunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tek çocuk olan ve bir kardeşe sahip olan öğrencilerin aile doyumunu, dört ve daha fazla kardeşi olanlara göre daha fazladır. Literatürde ergenlerde kardeş sayısı ve yaşam doyumunu ilişkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte, kardeş sayısındaki artışın daha çok aile doyumunu ile ilişkili olması beklenen bir sonuçtur. Annelerin 12 yaş ve üzeri çocuklarıyla yaşadıkları çatışma konularını inceleyen bir çalışmada (Çopur ve ark., 2007), “kardeşler arası ilişkiler” en fazla çatışma yaşanan konular arasında ilk sırada yer almıştır. Bir başka çalışmada (Demiriz & Öğretir, 2007) kardeş sayısı arttıkça annelerin daha koruyucu oldukları ve sıkı disiplin uyguladıkları görülmüştür. İlköğretim öğrencileri (5.-8. sınıf arası) üzerinde yapılan çalışma da (Çetinkaya & etc., 2006), kardeş sayısı dört ve üzeri olan öğrencilerin benlik saygısının daha düşük olduğunu göstermektedir. Görüldüğü gibi, ailede çocuk sayısının artması, bir yandan aile içinde kardeşler arasındaki ilişkinin ve anne-baba çocuk etkileşiminin niteliğini olumsuz etkileyebilirken, diğer yandan çocukların kendilerini bir birey olarak daha değerli görmelerini güçleştirebilmektedir. Dolayısıyla, çocuk sayısının artması ile ilişkili olarak yaşanan aile içi iletişim güçlüklerinin ve ergenin aile içinde kendini yeterince bir birey olarak algılayamamasının aile ortamındaki yaşantılarından daha az doyum elde etmesinde bir rol oynadığı düşünülebilir.

Öğrencilerin hem annelerinin hem de babalarının eğitim düzeyine göre sadece aile doyumunda farklılık görülmüş; diğer boyutlarda ve genel yaşam doyumunda fark gözlenmemiştir. Anne ve babaları üniversite mezunu olanların aile doyumunu, ilköğretim mezunu olanlardan yüksek bulunmuştur. Ergenlerde babanın eğitim durumunun genel yaşam doyumunu yordamadığını ortaya koyan bir çalışma (Ben-Zur, 2003) bu araştırmanın bulguları ile kısmen uyumludur. Bu sonuçlar, anne-baba eğitim düzeyinin

genellikle ergenlerin yaşam doyumları üzerinde tek başına bir rolünün olmadığı ve anne-baba eğitiminin anne-babanın kişilik özellikleri ve diğer kültürel-sosyal faktörler ile bütünleştiği durumda ergen yaşam doyumunu açısından anlamlı olabileceği izlenimi vermektedir. Anne ve baba eğitim düzeyinin aile doyumunu ile ilişkili bulunması da, yüksek öğrenimin anne-baba ve çocuk arasındaki etkileşime olumlu yansıdığı biçiminde değerlendirilebilir. Babaların eğitim düzeyi arttıkça kendilerini babalık yönünden daha yeterli gördüklerini ve üniversite mezunu babaların ilköğretim mezunu olanlara göre babalığa yönelik ilgilerinin ve genel tutumlarının daha olumlu olduğunu gösteren bir araştırma da (Seçer, Çeliköz & Yaşa, 2007) bu değerlendirmeyi destekler niteliktedir.

Algılanan anne tutumu, yaşam doyumunun tüm boyutlarında ve genel yaşam doyumunda anlamlı farklılığa yol açarken; algılanan baba tutumu sadece okul doyumunda anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Gruplar arasındaki farklılıklara göre, anne ve babalarının tutumlarını “anlayışlı-demokratik” olarak algılayan öğrencilerin yaşam doyumları “ilgisiz” ve “baskıcı-otoriter” olarak algılayanlara göre daha fazla bulunmuştur. Bu sonuçlar, ilk ergenlik döneminde olumlu anne-baba tutumları ve ebeveynle olumlu ilişkiler arttıkça yaşam doyumunun da arttığını ortaya koyan bazı araştırmalarla (Chang & etc., 2003; Gilman & Huebner, 2006; Suldo & Huebner, 2004) paralellik göstermektedir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada ise (Dost-Tuzgöl, 2007) üniversite öğrencilerinin genel yaşam doyumlarının anne ve babalarının tutumlarına göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bu araştırmalar birlikte değerlendirildiğinde denilebilir ki, anne-baba çocuk etkileşiminin genç yetişkinlik evresine göre daha yoğun yaşandığı ilk ergenlikte, anne-baba tutumları öğrencilerin farklı alanlardaki doyumları ve genel yaşam doyumunu üzerinde etkili olan güçlü bir değişken durumundadır. Ayrıca, anne-baba eğitim düzeyine göre sadece bir boyutta (aile) değişim olduğunu gösteren bir önceki araştırma bulgusu da göz önüne alındığında, anne-babanın eğitim düzeyinden çok, çocuklarıyla kurdukları iletişimin niteliğinin ve sergiledikleri çocuk yetiştirme tutumlarının ergenlerin yaşam doyumunda daha çok rol oynadığı söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, cep telefonu olan öğrencilerin arkadaş, benlik ve genel doyumlarının cep telefonu olmayanlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Okul, aile ve yaşanan çevre boyutlarında anlamlı bir değişim gözlenmemiştir. Cep telefonu kullanan ilköğretim öğrencilerinde bedensel ve ruhsal iyilik halinin, olumlu arkadaş ilişkilerinin ve toplam yaşam kalite düzeyinin daha fazla olduğunu ortaya koyan bir çalışma (Altundağ & etc., 2006) bu araştırmanın bulguları ile tutarlı görünmektedir. Cep telefonu olan öğrencilerin arkadaş doyumlarının daha fazla olması, cep

telefonunun ergenlerin özellikle arkadaşlarıyla kurdukları iletişimin gözde bir aracı olması ile açıklanabilir. İlk ergenlik döneminde ergenlerin endişe ya da stres yaşayabildikleri durumlardan birisinin de arkadaşları arasında popülerlik ya da reddedilme olduğu belirtilmektedir (Stone & Bradley, 1994). Cep telefonuna sahip olma, bu araştırmaya katılan 11-15 yaş grubundaki öğrenciler için arkadaşları arasında popüler olma ya da kabul görmenin bir aracı olarak işlev görüyor olabilir. Ergenler üzerinde yapılan bir araştırma (Pain & etc., 2005), cep telefonu olan ergenlerin olmayanlara göre kendilerini daha güvende hissettiklerini ve risk alma davranışlarının arttığını göstermektedir. Cep telefonu kullanma, gerek akranlarıyla olan iletişimlerini ve kabul görmelerini kolaylaştırması açısından gerekse kendilerini daha güvende hissetmeleri bakımından ergenlerin benlik algılarına, dolayısıyla benlik doyumlarına olumlu yansıyor olabilir.

Anne-babaları tarafından verilen harçlığı yeterli bulan öğrencilerin aile doyumunu ve genel yaşam doyumunu harçlığını yeterli görmeyenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlar, 10-15 yaşları arasındaki harçlık almayan öğrencilerde depresyon görülme sıklığının daha fazla olduğunu gösteren bir araştırma bulgusu (Arslantaş & etc., 2007) ile birlikte değerlendirildiğinde, ergenlerin anne-babalarından aldıkları harçlığa dikkate değer bir önem attıkları söylenebilir. Çopur & etc., (2007) tarafından yapılan ve annelerin ergenlik dönemindeki çocukları ile yaşadıkları anlaşmazlık konularından birisinin harçlık miktarı ve kullanımı olduğunu ortaya koyan bir araştırmada, bu çalışmanın aile doyumuna ilişkin bulguları ile uyumaktadır. Buna göre, aldıkları harçlığı yeterli bulan ergenlerde aile doyumunun daha yüksek olması, harçlık miktarına ilişkin olarak ebeveynleri ile anlaşmazlık yaşamamalarına bağlanabilir.

Bu araştırmada elde edilen bir başka bulgu, kendine ait odası olan öğrencilerin aile, benlik ve genel doyumlarının odası olmayanlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yapılan bir araştırmada (Arpacı & Ersoy, 2003) evde kendine ait odası olan lise öğrencilerinin büyük çoğunluğunun (%85.2) “odasında mutlu ve odasından memnun” olduğu görülmüştür. Aynı araştırmaya göre, ergenlerin “odasında istediği kadar zaman geçirebilme” (%70.8), “odasında istediği kadar yalnız kalabilme” (%62.3) ve “odasında kendisini güven içinde hissedebilme” (% 79.4) oranları da oldukça yüksektir. Ergenin evde kendine ait odasının olması, aile içinde özerklik duygusunu daha fazla yaşayabileceği bir ortamın sağlanması açısından önemli olabilir. Evde kendilerini daha rahat ve özgür hissedebilecekleri bir yaşam alanına sahip olan ergenlerin, aile içinde kendilerini bir “birey” olarak algılamaları ve ailenin diğer üyeleriyle daha olumlu iletişim kurmaları beklenebilir. Bu

durumun da, kendine ait odası olan ergenlerdeki aile ve benlik doyumunun daha fazla olmasında bir etmen olabileceği düşünülebilir.

Algılanan akademik başarıya göre, genellikle kendilerini “oldukça başarılı” olarak gören öğrencilerin okul, aile, benlik ve genel doyumlarının kendilerini “başarısız” olarak algılayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, ergenlerde akademik başarı arttıkça okul doyumunun (Huebner & Gilman, 2006) ve genel yaşam doyumunun (Chang ve ark., 2003; Gilman & Huebner, 2006; Gilman & etc., 2006) arttığını gösteren araştırmaları destekler niteliktedir. Dost-Tuzgöl (2007) de yaptığı çalışmada, akademik başarısını yüksek olarak algılayan üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumunun daha fazla olduğunu saptamıştır. Huebner & Gilman (2006), akademik olarak daha başarılı olan öğrencilerde okuldaki ders dışı etkinliklere katılma oranının daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Dolayısıyla, derslerde kendilerini başarılı olarak algılayan ve okuldaki etkinliklere daha fazla katılan öğrencilerin okul yaşantılarından doyum elde etmeleri beklenen bir durumdur. Chang & etc., (2003) tarafından yapılan bir çalışmada, ergenlerde akademik başarının genel benlik kavramı ve anne-babalarının sıcak davranışları (parental warmth) ile olumlu bir ilişkisinin olduğu görülmektedir. Ergenlerin akademik olarak başarılı olmaları, anne-babalarından daha fazla kabul ve onay görmelerini, dolayısıyla aile yaşantılarından doyum elde etmelerini kolaylaştırıyor olabilir. Başarılı öğrencilerin kendi yeterliliklerine ilişkin olumlu bir algıya sahip olmaları da kendilerinden hoşnut olmalarının (benlik doyumunu) bir kaynağı olarak düşünülebilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında, ilk ergenlik evresindeki ilköğretim öğrencilerinin bazı kişisel ve ailesel özelliklerinin en çok aile doyumunu ile ilişkili olduğu; bunu sırasıyla genel yaşam doyumunu, benlik, okul, arkadaş ve yaşanılan çevre doyumunun izlediği görülmektedir. Algılanan anne-baba tutumları, sınıf düzeyi ve algılanan akademik başarı, diğer bağımsız değişkenlere göre daha fazla sayıdaki yaşam doyumunu boyutuyla ilişkili bulunmuştur. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin hem genel hem de farklı alanlardaki yaşam doyumlarının bazı sosyodemografik özelliklerine göre nasıl bir değişim gösterdiğini ortaya koyan bu çalışmanın, ergen yaşam doyumunu çok boyutlu olarak ele alacak yeni araştırmalara bir bakış açısı getireceği umulmaktadır.

Bu çalışmaya katılan deneklerin, bir il merkezindeki üç ilköğretim okulunun öğrencilerinden oluşması bulgularının genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin yaşam doyumlarını değişik bölge ve illerdeki öğrenci grupları üzerinde karşılaştırmalı olarak (örneğin, kentte ve kırsalda yaşayan öğrencilerde) inceleyecek çalışmalar araştırma bulgularının

genellenmesine yardımcı olabilir. Bu araştırmanın bir başka sınırlılığı da, anne-baba tutumları ve akademik başarının öğrencilerin algılarına göre belirlenmesidir. Benzer çalışmalarda anne-baba tutumları ölçekler yoluyla, akademik başarı da öğrencilerin resmi not ortalamaları kullanılarak belirlenebilir.

Bu çalışmada kız öğrencilerin okul doyumunu erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Okul doyumunun cinsiyete göre farklılaşmasında akademik başarı, öğretmenlerle ilişkiler, ders dışı etkinliklere katılma gibi okul ortamına ilişkin değişkenlerin nasıl bir rolünün olduğunun anlaşılmasına yardım edebilecek yeni araştırmalar yapılabilir.

Arkadaş doyumunu dışındaki diğer boyutlarda 8. sınıf öğrencilerinin yaşam doyumunun daha düşük olması, bu azalmanın durumsal mı yoksa ergenlik süresince devam eden bir özellik mi olduğu sorusunu akla getirmektedir. İlköğretim ve lise öğrencilerinden oluşan çalışma gruplarında, ergen yaşam doyumunun yaşa ya da sınıf düzeyine göre nasıl bir değişim gösterdiği araştırılabilir.

Son olarak, algılanan anne-baba tutumlarının öğrencilerin tüm boyutlardaki yaşam doyumları ile ilişkili olduğu yönündeki bulgu göz önüne alındığında, okul rehberlik servislerinin anne-babalara yönelik çocukla iletişim ya da çocuk yetiştirme biçimlerini konu alan eğitim, seminer, konferans vb. etkinliklere çalışma programları içerisinde daha fazla yer verebilecekleri önerisi de getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Altundağ, Y., Altunöz, U., Aydın, E.F., Tiryaki, C. (2006). Ankara'daki Okul Dışı Eğitim Veren İki Özel Eğitim Kurumuna Devam Eden 8. Sınıf Öğrencilerinde Yaşam Kalitesi Düzeyi (Kiddo-Kindl Ölçeği ile). Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı. İnternette 30 Temmuz 2008'de http://www.medinfo.hacettepe.edu.tr/tebad/fakulteweb/intern_aras/2006MartNisan.htm adresinden alınmıştır.
- Arpacı, F. & Ersoy, A.F. (2003). Orta öğretim öğrencilerinin konut koşulları ve konutun gencin gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 1-17.
- Arslandaş, D., Ünsal, A., Metintaş, S., Tözün M. & Toker, S. (2007). Eskişehir ili kırsal alanında 10-15 yaş grubu öğrencilerde depresyon. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 29, 77-84.
- Ben-Zur, H. (2003). Happy adolescents: The link between subjective well-being, internal resources, and parental factors. *Journal of Youth and Adolescence*, 32, 67-79.

- Blyth, D.A. & Traeger, C.M. (2001). The self concept and self-esteem of early adolescents. *Theory Into Practice*, 22, 91-97.
- Casas, F., Figuer, C., Gonzalez, M., Malo, S., Alsinet, C., & Subarroca, S. (2007). The well-being of 12 - to 16-year-old adolescents and their parents: Results from 1999 to 2003 Spanish samples. *Social Indicators Research*, 83, 87-115.
- Chang, L., Chang, C., Stewart, S.M., & Au, E. (2003). Life satisfaction, self concept, and family relations in Chinese adolescents and children. *International Journal of Behavioral Development*, 27, 182-189.
- Chipuer, H.M., Bramston, P., & Pretty, G. (2003). Determinants of subjective quality of life among rural adolescents: A developmental perspective. *Social Indicators Research* 61, 79-95.
- Çelik, İ., Koç, M. & Tutkun, F. (2005). İlköğretim çağı çocuklarında depresyon düzeyi. H. Kıran (Ed.), *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı* Cilt 1, (ss: 723-729). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Çetinkaya, S., Arslan, S., Nur, N., Özdemir, D., Demir, Ö.F. & Sümer, H. (2006). Sivas il merkezinde sosyoekonomik düzeyi farklı üç ilköğretim okulu öğrencilerinin benlik saygısı düzeyi. *Klinik Psikiyatri*, 9, 116-122.
- Çivitci, A. (2007). Çokboyutlu öğrenci yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Eğitim Araştırmaları*, 26, 51-60.
- Çopur, Z., Erkal, S. & Şafak, Ş. (2007). Annelerin 12 yaş üzeri çocuklarıyla ilişkilerinde yaşadıkları çatışmaların incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*. İnternette 30 Temmuz 2008'de <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/serkal.pdf> adresinden alınmıştır.
- Demiriz, S. & Öğretir, A.D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15, 105-122.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being. The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55, 34-43.
- Dost-Tuzgöl, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 132-143.
- Fogle, L. M., Huebner, E. S., & Laughlin, J. E. (2002). The relationship between temperament and life satisfaction in early adolescence: Cognitive and behavioral mediation models. *Journal of Happiness Studies*, 3, 373-392.
- Gilman, R., & Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 293-301.
- Gilman, R., Dooley, J. & Florell, D. (2006). Relative levels of hope and their relationship with academic and psychological indicators among adolescents. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25, 166-178.

- Gilman, R., Huebner, E. S., & Laughlin, J. E. (2000). A first study of the multidimensional students' life satisfaction scale with adolescents. *Social Indicators Research*, 52, 135-160.
- Gilman, R., Huebner, E.S., Tian, L., Park, N., O'Byrne, J., Schiff, M. & etc., (2007). Cross-national adolescent multidimensional life satisfaction reports: Analyses of mean scores and response style differences. *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 142-154.
- Goldbeck, L., Schmitz, T.G., Besier, T., Herschbach, P., & Henrich, G. (2007). Life satisfaction decreases during adolescence. *Quality of Life Research*, 16, 969-979.
- Gün, Z. & Bayraktar, F. (2008). Türkiye'de iç göçün ergenlerin uyumundaki rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19, 167-176.
- Güngör, A. (2005). Altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 101-108.
- Huebner, E. S. & Gilman, R. (2006). Students who like and dislike school. *Applied Research in Quality of Life*, 1, 139-150.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6, 149-158.
- Huebner, E. S. (2004). Research on assesment of life satisfaction of children and adolescents. *Social Indicators Research*, 66, 3-33.
- Huebner, E. S., Laughlin, J. E., Ash, C. & Gilman, R. (1998). Further validation of the multidimensional students' life satisfaction scale. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 16, 118-134.
- Huebner, E.S & McCullough, G. (2000). Correlates of school satisfaction among adolescents. *The Journal of Educational Research*, 93, 331-335.
- Huebner, E.S., Drane, J.W., & Valois, R.F. (2000). Levels and demographic correlates of adolescent life satisfaction reports. *School Psychology International*, 21, 281-292.
- Huebner, E.S., Valois, R.F., Paxton, R.J. & Drane, J.W. (2005). Middle school students' perceptions of quality of life. *Journal of Happiness Studies*, 6, 15-24.
- Kılıç-Çakmak, E., Erkan-Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Büyüköztürk, Ş. & Demirel, F. (2008) İlköğretim ikinci kademe ve lise öğrencilerinin ders ve sınıf düzeylerine göre öğrenme stratejileri ve güdülenme düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (1). İnternette 2 Ağustos 2008'de <http://www.insanbilimleri.com> adresinden alınmıştır.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Nickerson, A.B. & Nagle, R.J. (2004). The influence of parent and peer attachments on life satisfaction in middle childhood and early adolescence. *Social Indicators Research*, 66, 35-60.
- Pain, R., Grundy, S., Sally Gill, S., Towner, E., Sparks, G., & Hughes, K. (2005). So long as I take my mobile!: Mobile phones, urban life and geographies of young people's safety. *International Journal of Urban and Regional Research*, 29, 814-830.
- Park, N., Huebner, E. S., Laughlin, J. E. Valois, R. F., & Gilman, R. (2004). A cross-cultural comparison of the dimensions of child and adolescent life satisfaction reports. *Social Indicators Research*, 66, 61-79.
- Sabuncuoğlu, O., Ekinci, Ö., Bahadır, T., Akyuva, Y., Altınöz, E. & Berkem, M. (2006). Ergen öğrenciler arasında akran örselemesi ve depresyon belirtileriyle ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 9, 27-35
- Seçer, Z., Çeliköz, N. & Yaşa, S. (2007). Bazı kişisel özelliklerine göre okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığa yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 425-437.
- Seligson, J.L., Huebner, E.S., & Valois, R.F. (2003). Preliminary validation of the brief multidimensional students' life satisfaction scale (BMSLSS). *Social Indicators Research*, 61, 121-145.
- Stone, L. A. & Bradley, F. O. (1994). *Foundations of elementary and middle school counseling*. New York: Longman Publishers.
- Suldo, S.M. & Huebner, E.S. (2006). Is extremely high life satisfaction during adolescence advantageous? *Social Indicators Research*, 78, 179-203.
- Valois, R.F., Paxton, R.J., Zullig, K.J., & Huebner, E.J. (2006). Life satisfaction and violent behaviors among middle school students. *Journal of Child and Family Studies*, 15, 695-707.
- Yaman, S. & Öner, F. (2006). İlköğretim öğrencilerinin fen bilgisi dersine bakış açılarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14, 339-346.
- Yurtal, F. & Cenkseven, F. (2007). İlköğretim okullarında zorbalığın yaygınlığı ve doğası. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 1-13.

**Life Satisfaction in Junior High School Students:
The Role of Some Personal and Familial Characteristics**

Summary

It is important that children and adolescents are generally content and happy with their lives both for their emotional and social development and for their possession of a ready “positive power”, which can make their lives easier in their future years. The term happiness is generally referred as subjective well-being in positive psychology literature (Diener, 2000). The concept of subjective well-being, which reflects an individual’s cognitive and affective evaluations of his/her own life, encompasses the affective domain, which comprises positive and negative feelings, and the cognitive domain, which is known as life satisfaction. Life satisfaction is defined as general cognitive evaluations that one makes regarding whether one is content with one’s own life as a whole, or with such specific areas of life as the family, friend, or the environment that one lives in. In this respect, life satisfaction is higher and positive feelings are experienced more than negative feelings in individuals with high level of subjective well-being (Suldo & Huebner, 2006).

The early adolescence period, when the primary and secondary sexual characteristics are acquired to a major degree and both boys and girls reach their mature physiological characteristics (approximately between ages 11-14) (Blyth & Traeger, 2001), is a period which attracts attention with regard to life satisfaction. Some research conducted in different countries show that global life satisfaction in the early years of adolescence declines compared to the childhood period (Chang, Chang, Stewart & Au, 2003) and global life satisfaction declines as age increases in early adolescence (e.g., Chipuer, Bramston & Pretty, 2003; Goldbeck, Schmitz, Besier, Herschbach & Henrich, 2007). Similarly, there are studies that show that family satisfaction (e.g., Goldbeck & et al., 2007; Nickerson & Nagle, 2004) and school satisfaction (Huebner, Valois, Paxton & Drane, 2005) decrease as age increases in early adolescence. In a study on the adolescents between ages 12 and 15 who migrated to İzmir, Turkey (Gün & Bayraktar, 2008), it was found that global life satisfaction did not differ as related to age. No study was encountered which examines life satisfaction of students at early adolescent period from the dimensions of the family, friends, school etc. For this reason, it is considered that new research studies are necessary to examine the life satisfaction in junior high school students in our country with respect to different areas of life such as family and school, and

determine whether changes particular to early adolescence occur in life satisfaction. It has been reported that life satisfaction in children and adolescents are related to cultural and social factors; however, studies on this topic are few in number (Huebner, 2004). Certain socio-demographic characteristics of students such as gender, class, number of siblings, parents' education, parents' attitudes, and academic achievement may help to better understand the socio-cultural factors related to life satisfaction.

The aim of this study is to investigate whether global life satisfaction and life satisfaction in different areas of life (friends, school, family, living environment) and self in junior high school students differ in terms of certain personal and familial characteristics (gender, class level, number of siblings, parents' education level, perceived attitudes of parents, possession of a cell phone, contentment with amount of pocket money, possession of a separate room at home, and perceived academic achievement). The study group consisted of 345 students from three junior high schools in Denizli. The data was collected using the Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale (Huebner, 1994; adaptation to Turkish: ivitci, 2007) and personal information form.

When the findings obtained in this study are examined in general, it can be seen that some personal and familial characteristics of junior high school students at early adolescence period are mostly related to family satisfaction. This is followed by global life satisfaction, self, school, friends, and living environment. Perceived family attitudes, class level and perceived academic achievement were found to be related to a higher number of life satisfaction dimensions compared to the other variables. It is hoped that this study, which showed the way in which life satisfaction in both global and different areas of life changes in junior high school students according to certain socio-demographic characteristics will bring new light to new research studies that will deal with adolescent life satisfaction multi-dimensionally.